

“M’agradaria que tots els consellers del PP s’assemblaren al meu personatge”

Joan Garí fa el retrat d'un polític valencià conservador enfrontat a la mort, a la novel·la 'La balena blanca'. Al conseller de Cultura de la Generalitat Valenciana li diagnostiquen un càncer de pulmó en fase terminal. L'obra ha obtingut el premi Joanot Martorell.

Joan Garí (Borriana, 1965) publica a Edicions 62 la novel·la *La balena blanca*, premi Joanot Martorell de l'Ajuntament de Gandia, novel·la protagonitzada per un conseller del Govern valencià que pateix un càncer terminal.

—La primera idea que vàreu tenir de la novel·la era de fer l'estudi d'un

polític culte del Partit Popular, que s'allunyés de la imatge d'un polític típic del PP?

—Sí. Que no fora massa prototípic dels tics més conservadors d'aquest partit. Més quan et fixes en una persona, siga del partit que siga, perquè llavors hi descobreixes matisos, singularitats, que l'allunyen dels estereotips més abusivament genèrics.

—Existeix, el vostre protagonista, al PP, o a la Generalitat Valenciana?

—La novel·la és basada en un conseller real que va patir el procés del càncer. Només basada. Després m'he inventat el que he volgut. Sí, crec que sí. Passa que la política no afavoreix en absolut la dissidència. La dissidència és molt cara. Hi ha, sí, un Gallardón al PP o un Bono al PSOE, però al PP valencià no hi és. N'hi ha hagut abans. El poder, sobretot l'absolut, és un gran motiu contra les dissidències. S'ha de ser molt valent i tenir una personalitat molt forta per a escapar-se d'aquesta llei de ferro, i en política no abunden aquestes excepcions.

—Vàreu reflexionar molt abans de decidir com reaccionaria el vostre personatge en saber que li quedava molt poc temps de vida?

—Sí. Això és basa en casos empírics. He conegut gent que ha passat per aquest tràngol i a mi m'ha xocat sempre molt l'enteresa que mostren en una circumstància tan devastadora. Probablement perquè ja voldria també ser-ne capaç i no sé si en sabria.

—Doneu molt poca importància a l'entorn familiar del personatge, en especial la dona. Per què?

—La dona és un personatge gris. La típica dona abnegada. I si no apareix més és potser per un error meu. Però a mi no em donava prou joc.

—Es produeixen dos distanciaments, el d'ell amb la vida, perquè veu que ja no s'hi pot implicar com abans, i el distanciament amb la resta del govern. Tenia, ja de sempre, la pell dura, o una actitud cínica davant la vida i la gent?

—No és pas cínic, ans al contrari. La malaltia terminal li aguditza la sensibilitat. Li aguditza coses que tenia mig adormides, com la sensació que té quan, en tornar al poble, veu que els seus correligionaris destrossen la costa. Quan finalment s'adona del desastre, veu que s'ha fet amb la seua

aquiescència i es pregunta què ha fet de la seua vida. Amb una forta implicació emocional, perquè és la destrucció del paisatge de la seua infància. I té mèrit perquè és una persona disciplinada fins al final.

—**Tot i que heu construït la novel·la al voltant d'un personatge singular, penseu que reflecteix la situació actual del País Valencià?**

—Pense que sí. La literatura que m'ha estimulat més és la nord-americana, molt atenta a l'actualitat, al seu temps. I això és el que he intentat fer. S'hi poden reconèixer circumstàncies actuals del país. Hi ha, evidentment, una crítica al poder, al poder conservador, hegemònic. Els creadors hem de ser molt crítics davant de l'hegemonia asfixiant que patim.

—**És un personatge molt realista. No sembla tenir ideal, ni idees.**

—És que no és un intel·lectual. Li agraden els llibres, però no és un intel·lectual. Seria més aviat un erudit. Respecta el món de la cultura, s'estima els llibres, però de cap de les maneres no és un intel·lectual.

—**Tampoc no és un home religiós.**

“No he volgut que el protagonista fos prototípic dels tics més conservadors del Partit Popular”

—M'interessava d'explicar com afronta la mort una persona escèptica, sense idees religioses, perquè això te'l fa més pròxim, més accessible, i més còmode. De totes maneres, reflexiona, dubta, sobre la transcendència.

—**Heu evitat de magnificar-lo, tot i que és un home que s'enfronta a la mort.**

—Morir-se és una de les coses més vulgars que pot fer un ésser humà.

—**I, d'una altra banda, us ha calgut comprendre'l, respectar-lo.**

—Sí. Comprensió i tendresa. Perquè és un moribund, un animal moribund. La novel·la tampoc no és una novel·la de bons i dolents. Ni ell és tan bo ni els altres tan dolents. Té un horitzó de pretensions bastant raonable. I tot i ser

un personatge bastant implacable, la malaltia el suavitza.

—**No heu volgut fer una radiografia del poder, però heu de fer creïble el món del poder. Aquesta devia ser la jugada, no?**

—Exacte. Per exemple, el president de la Generalitat té molt a veure amb l'anterior president, un aventurer que només busca els plaers i els diners.

—**El fet d'haver d'estimar, de comprendre, el vostre personatge, no comporta el risc d'idealitzar el PP, de cara al lector?**

—Sí. El perill hi és. Perquè ens agradaria que tots els consellers de Cultura del PP s'assemblaren al meu personatge. Però no crec que hi haja un procés d'idealització. Encara que es parle molt de política, no és un llibre polític, tot i que el component polític és essencial per a comprendre el llibre. Però al final hi ha la reflexió sobre la idea de la mort, sobre què és la vida, i per això, més que un procés d'idealització política, el que finalment compta és el procés d'introspecció d'un personatge.

Lluís Bonada

Trossos i mossos

800

La seua primera desfilada ja fou excepcional, meravellosa. En el seu relat apareix plena d'extraordinaris presagis. Ventura propícia, amb la qual “fo molt alegre” la reina Maria, sa mare. La matinada del 2 de febrer de 1208, “festa de Nostra Dona Sancta Maria de Candelera”, fa 800 anys (“volgués lo Nostre Senyor que fos lo nostre naixement”), acabat de parir a Montpeller, el nadó fou portat processionalment a l'església de Santa Maria de les Taules, on els clergues entonaren el “Te Deum laudamus”. Després, en entrar el seguici al temple de Sant Fermí, els capellans cantaren el “Benedictus Dominus Deus Israel”. El primer, un himne de lloança a Déu pels triomfs sobre els enemics; el segon, el cant profètic de Zacaries, expressa l'anhel per l'arribada del Messies. Predestinat. Aquell infant, amb les seues nombroses victòries, havia d'eixamplar els territoris de la seua nació i els dominis

Placa commemorativa del lloc on va nàixer Jaume I, a Montpeller.

de la cristiandat i, per això precisament, se'ns anuncia un nou messies.

La criatura, reverenciada, tenia reservat un gran esdevenidor: un dels més decisius reis de la història d'Europa, Jaume I. Per si fora poc, havia estat concebut miraculosament en la sola vegada que els seus pares, separats i allunyats (“nostre pare lo rei En Pere no volia veure nostra mare la reina”), van jaure (“aquella nit que els dos foren a Miravalls vol Nostre Senyor que Nós fóssem engendrat”), pensant el rei que es gitava amb una altra persona. (Segons Muntaner, aquella nit, mentre “estaven en llur deport”, vora la cambra, una multitud “hi estava pregant Déu”). Una actualització d'un vell mite –i un retrobament amb la cultura clàssica– aplicat a divins herois; Hèrcules, el gran Alexandre o Artús també foren fruit d'un casual i enganyós ajuntament. Un embaràs i una naixença prodigiosa: “Fou voluntat de Déu que nasquérem en aquest món.”

Alfons Llorenç